

sammenhæng med de forhold, der stilles til rådighed inden for det øvrige sygehusvæsen i forbindelse med somatisk sygehusbehandling. Efter den ændrede formulering ligger den nærmere prioritering af ressourcerforbruget, herunder spørgsmålet om fordelingen af ressourcer mellem de somatiske og de psykiatriske afdelinger, fortsat hos sygehusmyndighederne. Ændringen indebærer dog også, at sygehusmyndighederne ved den nærmere sygehusplanlægning som en generel målsætning skal tilstræbe, eventuelt inden for en nærmere angiven årrække, at tilvejebringe fysiske rammer og forhold for de psykiatriske patienter, der under hensyn til områdernes forskellighed i hvert fald ikke er ringere end forholdene inden for det øvrige sygehusvæsen i den pågældende sygehuskommune.

Under udvalgsbehandlingen af lovforslaget blev det også nævnt, at forskellen mellem de somatiske og psykiatriske sygehusafdelinger gør det ønskeligt, at der indrettes opholdsrum og sengestuer på en sådan måde, at patienterne ikke tvinges til konstant fysisk nærhed. Sammen med hensyntagen til personale's holdning og uddannelse kan dette modvirke, at miljøet bliver angst- og aggressionsskabende. Der blev ligeledes lagt vægt på muligheden for meningsfyldte aktiviteter, herunder muligheden for at kunne komme ud i frisk luft og skifte opholdssted i løbet af dagen. Retsudvalget bemærkede i den forbindelse, at denne målsætning for visse psykiatriske afdelingers vedkommende ikke kunne anses for opfyldt, jf. Folketingstidende 1988-89, Tillæg B, sp. 1336-38.

4.3. Justitsministeriets overvejelser

Som det fremgår af pkt. 4.2. ovenfor, var man under det lovforberedende arbejde særlig opmærksom på, at der er en nøje sammenhæng mellem omfanget af tvanganvendelsen og de fysiske rammer, hvorunder det psykiatriske sygehusvæsen fungerer. Dette er da også kommet direkte til udtryk i psykiatrilovens § 2. At denne bestemmelse fik en fremskudt placering blandt de almindelige bestemmelser i psykiatrilovens kapitel 2 skyldtes ligeledes et ønske om at fremhæve, at forbedrede forhold for de psykiatriske patienter i høj grad afhænger af, at der afsættes de fornødne midler til at sikre patienterne sygehusophold under tidssvarende forhold og fysiske rammer, herunder med hensyn til udstyr, lokaler og bygninger, personale, beskæftigelses- og uddannelsesmuligheder m.v.

Det blev også både i det lovforberedende udvalg og i Folketinget indgående overvejet, om der i psykiatriloven skulle optages et katalog af materielle patientrettigheder for frihedsberøvede patienter såsom ret til enestue, tilbud om beskæftigelse og undervis-

ning, udgang m.v. Som nævnt blev der under behandlingen af forslaget i Folketinget kun foretaget en mindre ændring i affattelsen af § 2, idet ordet »psykiatrisk« udgik.

Psykiatrilovsundersøgelsen peger på, at udviklingen i perioden fra 1991-93 har vist, at mange psykiatriske afdelinger ikke lever op til de mål for god sygehusstandard, der blev opstillet i forbindelse med vedtagelsen af psykiatriloven. I de undersøgte år har der således været mangel på enestuer og opholds- og besøgsrum, og man har også kun i begrænset omfang kunnet tilbyde beskæftigelse og undervisning og adgang til mindst en times udgang dagligt i frisk luft. Udviklingen har ifølge psykiatrilovsundersøgelsen også vist, at der er en sammenhæng mellem omfanget af tvanganvendelsen og de fysiske rammer, som behandlingen af sindslidende foregår under, idet overbelægning og personalemangel har ført til øget anvendelse af tvang, for hurtig udskrivning og indskrænkning i de goder, som frihedsberøvede patienter bør have ret til.

Udviklingen efter 1993 er bl.a. belyst i en spørgeskemaundersøgelse vedrørende de fysiske rammer på de psykiatriske afdelinger, som Sundhedsministeriet i foråret 1996 i samarbejde med Amtrådsforeningen og H:S (Hovedstadens Sygehusfællesskab) har gennemført som led i opfølgningen på økonomiaftalen med amterne for 1996.

Resultaterne af undersøgelsen dokumenterer bl.a., at 42 pct. af alle psykiatriske senge på undersøgelsestidspunktet findes på enestuer. Heraf er langt de fleste værelser uden eget bad og toilet (85 pct). Det fremgår endvidere af undersøgelsen, at en betydelig andel af de psykiatriske afdelinger er beliggende i den ældre del af bygningsmassen.

Undersøgelsen fastslår herudover, at knap halvdel af alle psykiatriske senge findes på tosengsstuer, og mere end hver tiende seng er på stuer med flere end to senge.

På de psykiatriske afdelinger er der ifølge undersøgelsen alle steder opholdsrum for patienterne. Der er imidlertid ikke separat opholdsrum for hvert sengeafsnit.

Det fremgår ligeledes af undersøgelsen, at 4 ud af 5 psykiatriske afsnit har et udendørsareal, således at patienterne kan komme ud i fri luft. 3 ud af 4 lukkede afsnit har tilknyttet et sikret udendørsareal. Generelt er patienternes adgang til fri luft således dårligere, hvis patienternes tilstand kræver et sikret udendørsareal, end hvis dette ikke er tilfældet.

En undersøgelse af amternes og Hovedstadens Sygehusfællesskabs anlægsudgifter i perioden 1992 til 1995 viser en betydelig forøgelse af anlægsudgifterne til de psykiatriske afsnit og distriktskykiatrien. De